

خبر

مجوز پروازهای بازگشت ایرانیان از امارات صادر شد

● معاون هوانوردی و امور بین‌الملل سازمان هواپیمایی کشوری از صدور مجوز پرواز بازگشت ایرانیان از دوبی خبر داد. به گزارش تسنیم، مرتضی هدقان اظهار کرد: سرانجام پس از پیگیری‌های مستمر سازمان هواپیمایی کشوری و با همکاری و جدیت وزارت امور خارجه مجوز پرواز برای شرکت‌های هواپیمایی ایرانی به‌منظور بازگشت مسافران ایرانی از دوبی صادر شد. او افزود: پس از تعلیق پروازهای ایرانی به امارات متاسفانه باوجود پیگیری‌های مداوم سازمان هواپیمایی کشوری برای دریافت مجوز ها، بازگرداندن مسافران با وقفه مواجه شد.

صدور دستورالعمل تعیین نحوه افزایش حقوق کارمندان قراردادی

● دو سازمان برنامه‌بودجه و اداری و استخدامی دستورالعمل مشترکی برای تعیین تکلیف استفاده کارمندان قراردادی از افزایش امتیازات فصل ۱۰ قانون مدیریت کسب‌وکار صادر کردند. به گزارش تسنیم، اواخر بهمن‌ماه سازمان برنامه‌بودجه‌بخش‌نامه‌ای درباره مجوز استفاده از ۵۰ درصد امتیازات فصل دوم قانون مدیریت خدمات کشوری صادر کرد. بلافاصله بعد از صدور این بخش‌نامه احکام حقوق اسفندماه کارمندان رسمی سازمان‌ها و شرکت‌های مختلف دولتی تعیین تکلیف شد. دراین‌بین وضعیت کارمندان قراردادی و پیمانی دستگاه‌ها منتظر صدور دستورالعمل مشترک سازمان‌های برنامه و اداری و استخدامی بود. گفتنی است در صورت صادر نشدن به‌موقع این دستورالعمل افزایش حقوق کارمندان قراردادی به سال آینده موکول می‌شد.

روزانه ۲۳ هزار بلیت قطار کنسل می‌شود

● رئیس هیئت‌مدیره انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی خبر داده است که بعد از شیوع ویروس کرونا به‌صورت میانگین روزانه ۱۹ تا ۲۳ هزار نفر از مسافران شبکه ریلی کشور، بلیت سفر خود را لغو کرده‌اند. محمد رجبی در گفت‌وگو با نود اقتصادی گفت که با شیوع ویروس کرونا در چند روز اخیر حدود ۱۵ میلیارد تومان بلیت خریداری‌شده مسافران شبکه ریلی پس داده شده که همین امر ۱.۵ میلیارد تومان زیان مستقیم به شرکت‌ها وارد کرده است. به گفته او، در صورت ادامه روند کنونی و کم‌ترشدن سیر قطارها و تأمین بالا‌اجرای هزینه نیروی انسانی شاغل در شرکت‌ها، شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی متحمل هزینه سنگینی خواهند شد که ممکن است تا بالای ۳۰ میلیارد تومان هم برسد. رجبی، درباره بخش‌نامه وزیر راهوشهرسازی درباره دریافت‌نکردن خسارت کنسلی مسافران از سوی شرکت‌های حمل‌ونقلی، تصریح کرد که وزیر راهوشهرسازی سخنان قبلی خود را اصلاح کرد. او یادآور شد که وزیر راهوشهرسازی گفته است که منظور از عدم دریافت خسارت کنسلی مسافران از سوی شرکت‌های حمل‌ونقلی مربوط به کاروان راهیان نور بوده است؛ چون فروش بلیت در این شیوه گروهی بوده و امکان جبران خسارت با توجه به تخفیفات در این روش وجود دارد. رئیس هیئت‌مدیره انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی گفته است که با توجه به ابلاغ بخش‌نامه وزیر، دریافت خسارت کنسلی به تاریخ‌های فروش بلیت قبل از تاریخ سوم اسفندماه بوده و پس از این تاریخ، در صورت لغو سفر، مسافران طبق تعرفهٔ ممبشگی شمول خسارت می‌شوند.

سازمان تعزیرات به گرانی مواد غذایی در پی شیوع کروناورود کند

● عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس می‌گوید سازمان تعزیرات حکومتی باید با افراد سودجویی که در شرایط بحرانی به دنبال پرکردن جیب خود از طریق گرانی مواد غذایی هستند، برخورد کند. محمدرضا منصوری، عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس در گفت‌وگو با خانه ملت با انتقاد از افزایش قیمت مواد غذایی در روزهای اخیر گفت: از آنجا که تقاضای مردم برای خرید برخی اقلام ماند ماسک، دستکش، میوه‌ها، سبزی‌ها و مواد پرفروتنی به‌واسطه شیوع ویروس کرونا افزایش یافته، سوداگران وارد میدان شده و از این شرایط سوءاستفاده می‌کنند و به دنبال گران کردن کالاهای اساسی هستند.

شرق؛ در روزهایی که خبرهای مربوط به ویروس کرونا همه رسانه‌ها و اذهان عمومی را درگیر کرده است، یک خبر مهم در میان اخبار کمتر دیده شد. روز پنجشنبه هفته گذشته، وزارت دارایی آمریکا خبر داد که با همکاری سئوینس سازوکار ویژه‌ای را به راه انداخته تا تجارت اقلام بشردوستانه با ایران تسهیل شود. این به معنای صدور مجوز آمریکا برای واردات غذا و دارو به ایران است؛ عهدی که مدت‌ها بود با اینتکسنت وسده‌اش را اروپایی‌ها به ایران داده بودند؛ اما تاکنون عملیاتی نشده بود. حالا با فرمان آمریکا و میانجیگری سئوینس قرار است تجارت برخی اقلام خاص انسان‌دوستانه از طریق کانال مالی که سئوینس طراحی کرده، انجام شود. بنا بر اعلام دولت سئوینس اولین پرداخت آزمایشی از این طریق حدود یک ماه پیش انجام شد و حالا مطابق آنچه وزارت دارایی آمریکا می‌گوید، این سازوکار مالی و تجاری به طور کامل فعال شده است. مجید شاکری، کارشناس اقتصادی، در گفت‌وگو با «شرق» با نگاهی بدبینانه نسبت به این اقدام آمریکا و تشریح روش فنی آمریکا در این سازوکار برای تحریم بیشتر ایران تأکید می‌کند؛ اگر آمریکایی‌ها این‌قدر مهربان هستند که می‌خواهند برای ما کانال بشردوستانه ایجاد کنند، این‌بین کانال را از منابع مسدودی فعلی ما تأمین کنند، نه از منابع جاری ما.

مجوز تراکنش ۲ استثنای تحریم

به گزارش «شرق»، روز پنجشنبه هفته گذشته روتیرز گزارش داد آمریکا مجوز یک‌سری معاملات تجاری بشردوستانه با بانک مرکزی ایران را صادر کرده است؛ اقدامی که به ادعای آمریکا در راستای رسمی‌سازی کانال کمک‌های بشردوستانه سئوینس انجام گرفته است. گفته می‌شود این کانال جدید که وزارت خزانه‌داری آمریکا مدعی است از روز پنجشنبه به طور کامل عملیاتی شده، به شرکت‌ها این امکان را می‌دهد که غذا، دارو و لوازم ضروری دیگر را به ایران ارسال کنند. همچنین دراین‌باره وب‌سایت رسمی وزارت خزانه‌داری گزارشی منتشر کرد که براساس آن تجارت برخی اقلام خاص انسان‌دوستانه می‌تواند از طریق کانال مالی که سئوینس طراحی کرده، انجام شود. دولت سئوینس روز ۱۰ بهمن اعلام کرد که سازوکار بشردوستانه برای صادرات مواد غذایی و دارو به ایران از روز هفتم بهمن فعال شده و در گام نخست مجموعه‌های شامل داروهای ضدسرطان و داروهای مورد نیاز برای پیوند اعضای بدن به ایران منتقل شده است. ایران تأیید کرده است معامله‌ای به ارزش دوونیم میلیون دلار برای خرید دارو از طریق یک شرکت سئوینسی در چارچوب این سازوکار انجام شده است. خزانه‌داری آمریکا می‌گوید با مجوزی که داده، این سازوکار مالی به طور کامل می‌تواند اجرایی شود. براساس این مجوز شرکت‌های اروپایی می‌توانند دارو، مواد غذایی و دیگر اقلام انسان‌دوستانه را از طریق کانال مالی سئوینس به ایران صادر کنند و تسویه‌حساب آن از سوی بانک مرکزی ایران انجام شود. حدود یک سال پیش بود که برای اولین‌بار سئوینس اعلام کرد که با بازکردن یک کانال مالی تلاش خواهد کرد واردات غذا و دارو به ایران تسهیل شود؛ اما عملیاتی‌شدن این کانال بسیار کنش‌وقوس پیدا کرد؛ تاجایی‌که سفارت سئوینس در ایران به صورت نامدین در یک نشست اعلام کرد که این کانال باز شده است. در همین مدت هم بود که ایران ازآنجاکه هیچ‌گونه اقدام عملیاتی در سمت سئوینس در راستای این کانال مالی مشاهده نمی‌کرد، آن را یک وعده و وعید تلقی کرد. معاون‌اول رئیس‌جمهوری، اسحاق

آمریکا مدعی شد: مجوز واردات غذا و دارو به ایران صادر شد

تکرار سناریوی بشردوستانه

جهانگیری، گفت واردات دارو از طریق کانال مالی سئوینس تبلیغاتی است و عباس موسوی، سخنگوی وزارت خارجه هم نوشت «با وجود ادعاهای واهی آمریکا که مواد دارویی و غذایی تحریم نیستند؛ عملاً راه هرگونه نقل‌وانتقال بانکی را در این زمینه بستند. با راه‌اندازی کانال به‌اصطلاح بشردوستانه برای تأمین اقلام دارویی رسماً تأیید کردند این ادعا پوچ و خلاف رأی دیدان بین‌المللی دادگستری بوده و دارو و غذا هم تحریم است؛ در حالی که نباید باشد».

اعتماد تکنیم

حالا آمریکا با وجود تحریم‌های گسترده‌ای که علیه ایران وضع کرده، مدعی شده است مجوز تراکنش مالی با بانک مرکزی ایران درباره تجارت اقلام خاص انسان‌دوستانه را صادر کرده است، اما آیا با وجود تحریم بانک‌های ایرانی و انسداد روابط بانکی ایران این کانال مالی می‌تواند راه‌گشا باشد؟ مجید شاکری، کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «شرق» دراین‌باره توضیح می‌دهد: اولاً این موضوع را باید روشن کنیم که لیست سیاه اثری بر روابط بانکی ایران با جهان ندارد و تحریم‌های پیشین عملاً روابط بانکی ایران را محدود به حوزه دارو و غذا در یک سگ گذشته کرده است. به‌صراحت تفسیر توضیح توصیه FATF ۸ هیچ‌کدام از اجرای توصیه‌های آن نمی‌تواند مانع یا محدودکننده انجم تراکنش‌های مربوط به حوزه غذا و دارو شود. موضوع بعدی این است که پیش‌ازاین بانک مرکزی اساساً در حوزه غذا و دارو و کالاهای بشردوستانه مجوز داشته؛ اما شش ماه پیش که بانک مرکزی ج‌رائه لیست تحریم به‌اصطلاح تروریستی قرار گرفت، مجوز این سه استثنا از بین رفت. حالا مجدداً این سه یعنی غذا و دارو و اقلام بشردوستانه در فهرست استثناها قرار گرفته‌اند و قرار است به واسطه کانال مالی سئوینس تراکنش‌های مربوط به آنها انجام شود.تابه‌حال به تفسیر ۵ یا ۶ کانال شبیه این برای ما باز شده است. سازوکار این کانال‌ها هم به این شکل بوده که هزینه‌های انتقال را صفر می‌کنند. همچنین یک دسته از منابع صادراتی ایران را به‌عنوان منبع شناسایی می‌کنند و بعد از اینکه آمریکا منابع را شناسایی کرد، بعد از مدتی آن منابع را تحریم می‌کنند، تا زمانی که کانال به طور کلی منابعش خالی شود و ایران عملاً چون راهکارهای بانک مرکزی خود را در دست داده، منتظر کانال بعدی آمریکا شود. این یک روش آمریکا است. او ادامه داد: حالا این کانال مالی سئوینس هم برای آمریکایی‌ها قطعاً راه‌گشا خواهد بود؛ از این بابت که منابع جاری فعلی ایران را زیر نظر می‌گیرند و برای طرف ایرانی هم در ابتدای راه با هزینه‌های بسیار کم راه‌گشا خواهد بود؛ اما در مدت کوتاهی شاید دوره شش‌ماهه همه منابع تأمین غذا و دارو را در اختیار آمریکایی‌ها قرار می‌دهد. روش کار به این صورت است که آمریکایی‌ها یک کانال باز می‌کنند، همه منابع جاری ما را در آن کانال قرار می‌دهند، برای مصارف مورد نیاز ما استفاده می‌شود. بعد آن منابع را تحریم می‌کنند تا انتهای بقای کانال منابع را مصرف می‌کنیم، بعد چون راه جایگزینی دیگری نداریم، منتظر کانال مالی بعدی آمریکا می‌مانیم. حال یک تفاوتی که کانال سئوینس با کانال هند دارد، این است که آمریکایی‌ها یک شرط جدید گذاشته‌اند. به‌این‌صورت که براساس این ایران باید بگوید چقدر و چه چیز را و چرا نیاز دارد.

ادامه در صفحه ۵

اقتصاد

«شرق» از تأثیر جهش قیمت آهن بر دیگر صنایع گزارش می‌دهد

جولان سفته‌بازان در بازار آهن

حضور در بازارهای جهانی علت اصلی افزایش قیمت آهن

محمدصادق چیت‌ساز، عضو هیئت‌مدیره اتحادیه آهن و فولاد تهران نیز در گفت‌وگو با «شرق» اگرچه نقش دلالتان در قیمت آهن را ندیده نمی‌گیرد اما دلایل دیگری برای جهش قیمتی بازار ارائه می‌دهد. او می‌گوید: علت افزایش قیمت در درجه اول صادرات آن است. صادرات آهن اسفنجی، میلگرد و ورق موجب شده مقداری کمبود در بازار ایجاد شود و همین مسئله زمینه‌ه افزایش قیمت این کالا را فراهم کرده است. او بیان می‌کند: موضوع دوم علت افزایش قیمت فولاد به این بازمی‌گردد که معاملات دلار، سکه و ارز مقداری مسکوت مانده، بنابراین از آهن و فولاد به‌عنوان کالای سرمایه‌گذاری استفاده می‌شود و عده‌ای این محصولات را خرید می‌کنند تا با سود بیشتری به فروش برسانند و در انبارها دیو می‌کنند. عضو هیئت‌مدیره اتحادیه صنف فروشندگان آهن و فولاد و فلزات تهران ادامه می‌دهد: اما آنها به دلیل اینکه مجوز صادرات ندارند و در بازار داخل مجبور هستند آهن را به فروش برسانند، بازار دچار نوسان می‌شود. او اضافه می‌کند: در چند ماهه آینده به‌دور نظرگرفتن شرایط واردات و نرخ ارز احتمالاً مانده روزهای گذشته قیمت افزایش می‌یابد و سرمایه‌گذاران سعی دارند خریدهای کالایی بیشتری را از بورس کالا داشته باشند. قاعدتاً با افزایش تقاضا و خرید، فضای معاملات رقابتی خواهد شد. چیت‌ساز می‌گوید: سال آینده تقریباً ادامه همین روند را خواهیم داشت، به علت اینکه در تحریمی که به‌طور ظالمانه بر ایران تحمیل شد، صادرات آهن و فولاد را جایگزین نفت کردیم و در سال آینده این صادرات ادامه خواهد داشت. به اعتقاد او، در این شرایط که صادرات فولاد و نیز داخلی افزایش یافته است، باید ستاد تنظیم بازار و سازمان حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان نقش خود را از مجری به ناظر تغییر دهد و به جای آنکه مستقیم دخالت کند، نظارت بیشتری بر فعالیت دلالت داشته باشد.

تأثیر منفی افزایش قیمت بر زنجیره فولاد

با توجه به اینکه آهن به عنوان ماده اولیه در بسیاری از صنایع از جمله صنعت ساختمان کاربرد دارد، تغییر نرخ بازار چه تأثیری بر سایر بخش‌های اقتصادی خواهد داشت؟ اکبرینی، رئیس انجمن تولیدکنندگان آهن و فولاد در این‌باره می‌گوید: با تغییر قیمت‌ها مصرف‌کننده نهایی با نرخ بالاتری باید محصول را خریداری کند. اما تغییر نرخ‌های اخیر تأثیر چندانی بر صنعت ساختمان یا بخش خودرو نخواهد داشت. نرخ‌های اخیر بیشترین تأثیر را روی حلقه‌های بالاتر از خود، در زنجیره فولاد می‌گذارد. او اضافه می‌کند: افزایش قیمت شمش، تغییر نرخ آهن اسفنجی، گندله، کنستانره و سنگ‌آهن را به همراه خواهد داشت. به‌عنوان کسی که تولیدکننده مواد معدنی هستیم، دنبال افزایش کاذب قیمت کالاهای تولیدی خود و ایجاد قیمت‌های غیرواقعی نیستیم. رئیس انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان سنگ‌آهن می‌گوید: مسئولان دولتی که بازار فولاد را کاملاً داخلی می‌دانند و فکر می‌کنند این مقوله هیچ ارتباطی به بازارهای جهانی ندارد، اشتباه می‌کنند. نگاه ما باید به قیمت‌های بین‌المللی هم باشد. قطعاً شرایط امروز که بازارهای بین‌المللی به روی ما بسته است، ادامه‌دار نخواهد بود. روزی همه این داستان‌ها تمام می‌شود و ایران باید با بازارهای جهانی کار کند.

ادامه در صفحه ۵

مظاهریان تلاش برای مقابله با تعارض منافع را بدون داشتن قانون بی نتیجه دانست

سد دیوان مقابل بخش‌نامه‌ها

تصدی هم‌زمان مشاغل، به‌عنوان نوعی از تعارض منافع باشد. ضمناً شکل دیگری از تعارض منافع می‌تواند خود را در دریافت هدیه از جانب مدیران نشان دهد.

✎ فکر می‌کنید در حال حاضر ما در کشور تا چه میزان با تصدی هم‌زمان مشاغل به‌عنوان شکلی از تضاد منافع مواجه هستیم؟

تم علمی موضوع همان تضاد منافع است؛ در حقیقت این موضوع تأکید دارد که یک فرد نباید خودش را در معرض تضاد منافع قرار دهد. اگر کسی در مقامی باشد که کاری را انجام دهد و در مقامی دیگر هم خودش آن را تأیید کند، مصداق بارز تضاد منافع است. در جهان به این موضوع از بعد اخلاقی هم نگاه می‌شود و این باور وجود دارد که فرد حتی نباید خودش را در معرض تضاد منافع قرار دهد، حتی با وجود اینکه قرارگرفتن در موقعیت تضاد منافع لزوماً به این معنا نیست که فسادی صورت گرفته است. از بحث اخلاقی آن گذشته هنوز در بحث قانونی و اولیه آن در کشور عقب‌افتادگی وجود دارد. توجه جدی به این مسئله نشده و تازه مراحل ابتدایی آن را در موضوع تعارف، فرهنگ‌سازی و تدوین قانون پیش می‌بریم؛ پس طبیعتاً موارد مرتبط با تضاد منافع در تمام بخش‌ها وجود دارد.

✎ متأسفانه در قوانین ما هم به این موضوع به‌طور جامع پرداخته نشده است.

دقیقاً. جایی که می‌تواند این را نهاده‌نین کند و تضمینی به مردم بدهد، بستر قوانین است؛ تضاد منافع می‌تواند در این قالب خودش را نشان دهد و حتی در پی آن برنامه‌هایی نوشته شود و حرف مختلف خودشان را ملزم به رعایت آن کنند. خوشبختانه پیش‌نویس لایحه‌ای توسط دولت تهیه و تقدیم شده و در حال حاضر مراحل کارشناسی را طی می‌کند. بعد از تصویب لایحه تازه این‌نامه‌های مرتبط باید تهیه شود. ساختار مناسب برای آن شکل بگیرد و آموزش و ترویج داده شود. تمام اینها تازه بخش ساده قضیه است.

✎ این لایحه با اما و اگر بسیاری همراه شد و در مراحل مختلف با موانع زیادی مواجه بود. در حال حاضر هم در مجلس معلق مانده است. به نظر می‌رسد تا مدت‌ها نشود روی تصویب قانونی آن حساب کرد. از این‌رو برخی قسمت‌ها مثل وزارت کار را ابلاغ بخش‌نامه در این مورد آغاز به فعالیت کردند. چنین اقدامی در وزارت راهوشهرسازی هم سابقه داشته است؟

به‌هرحال قانون سطح اول این مسیر است. چون با خود الزام و نظارت

را به همراه می‌آورد. در دوره گذشته وزارت راهوشهرسازی دستورالعمل و بخش‌نامه‌هایی به موضوع پرهیز از تضاد منافع در بخش ارائه خدمات مهندسین ساختمان صادر کرد اما به دلیل اینکه قانون سطح بالاتر آن در مجلس تصویب نشده بود، دیوان عدالت اداری جلوی اجرای آن را گرفت.

✎ محتوای بخش‌نامه چه بود؟

بحث این بود که کارمندان وزارت راهوشهرسازی که مدرک مهندسی مرتبط با ساختمان دارند، نباید هم‌زمان با این مدرک کاری مربوط به امور اجرایی ساختمان را انجام دهند. وزارت راه به نوعی وظیفه نظارت بر مهندسین را داشت. نمی‌شد که خود کارمندان در مقام اجرایی هم کار انجام دهند. مسئله‌ای تا این اندازه بدیهی نتوانست به سرانجام برسد. بخش‌نامه می‌گفت مهندسین باید پروانه‌های نظام مهندسی‌شان را تحویل دهند تا زمانی که تصدی دولتی دارند، نتوانند از آن استفاده کنند. در کنار این اقدام وزارت راهوشهرسازی اقدام مشابهی هم شورای شهر تهران در این حوزه انجام داد و در سال ۹۷ با استناد به بخش‌نامه وزارت راهوشهرسازی طرحی تصویب کرد و در آن کارکنان شهرداری تهران را که مهندس هستند، از اینکه خدمات مهندسی انجام دهند، منع کردند. البته آن هم با چالش مواجه شد و به نتیجه نرسید. هر دو مورد به این دلیل نتوانستند موفق باشند که قانون مصوبی در مجلس برای آن وجود نداشت. اگرچه هنوز لایحه این قانون در مجلس است اما نتاجار عملی مدیریت کلان کشور نشان می‌دهد بدون وجود این قانون هر نوع اقدامی در این موضوع با سبک‌اندازی مواجه شده و اثربخ خواهد شد.

✎ گذشته از تصدی هم‌زمان مشاغل اداری که از نمودهای پررنگ تضاد منافع است، از مصادیق خرد آن که غالباً مورد توجه هم نیستند کدام‌یک فراگیر است؟

مصداق خرد آن فرضاً اینکه فردی برای مدیری دولتی هدیه می‌آورد، آیا او باید این هدیه را قبول کند؟ ارزش هدیه تا چقدر باشد اجازه دارد آن را بپذیرد؟

حالت ساده آن این است که بگوییم این سستی ایراتی است که کسی هدیه بیاورد، اما این می‌تواند منشأ فساد شود. آیا مثلاً هدیه یک جعبه گز است یا یک قالیچه؟ کدام‌یک باید بپذیرفته شود؟ اگر این هدیه پیش رفت و به یک ماشین سواری رسید چه؟ آیا مدیر دولتی حق پذیرش چنین هدیه‌ای را دارد؟ مسئله تضاد منافع می‌گوید مدیر با پذیرفتن این هدیا با ارقام غیرمعقول خودش را در معرض تضاد منافع قرار می‌دهد.

ادامه در صفحه ۵

ادامه از صفحه ۲

نیوداراده پژوهش و بی‌دفاعی مقابل کرونا

کرونا یک ویروس است و ویروس یک ساختار ساده دارد که زندگی و تکثیر آن به میزان وابسته است. تخمین زده می‌شود در دنیا نیم میلیون ویروس وجود دارد، ولی فقط پنج درصد آنها شناخته شده است. ویروس‌شناسی از شاخه‌های علوم زیستی است و برای انجام تحقیقات روی آنها باید مجهزترین آزمایشگاه‌های مولکولی و میکروسکوپی را داشت. اما ایران با وجود اخباری که گاهی وزارتین علوم و بهداشت در آمارهای مقالات علمی ارائه می‌کنند، در انجام تحقیقات علوم پایه، ضعیف است. به عنوان استاد دانشگاه تهران با ۲۱ سال سابقه و با وجود ارتباطات علمی گسترده‌ای که با دنیا داشته‌ام، اعتراف می‌کنم یک شکست‌خورده واقعی‌ام. با وجود آنکه دانشکده زیست‌شناسی ما در این دو دهه اخیر صدها دانش‌آموخته در رشته‌های مختلف علوم زیستی تربیت کرده است، ولی اغلب آنها از ایران رفته‌اند. حتی در رشته تخصصی نگارنده یعنی گیاه‌شناسی، سازمان‌ها به حرف‌های ما گوش نمی‌دهند. سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان جنگل‌ها و مراتع و شهرداری‌ها به‌قاعده به تخصص امثال من نیاز دارند. به‌جز موارد بسیار نادری که گاهی‌ای از زوری ناچاری آن هم با فشار رسانه‌ای یا با جسدای می‌گذارند، آنها خود را از دانش ما بی‌نیاز می‌دانند. بدنه مدیریتی این تشکیلات به‌شدت سیاسی، جناحی و علم‌گریز و حتی علم‌ستیز است. آنها به‌جای گوش‌کردن به حرف‌های علمی، سخت در تاروپود مشاوران پیر و فرصت‌طلب و پیمانکارانی گرفتار شده‌اند که که کاهی خودشان هم در این روابط ناسالم منافعی دارند.

غم‌انگیز است که بعد از سال‌ها نتوانسته‌ام رؤیای ساخت یک باغ گیاه‌شناسی برای دانشگاه تهران را حتی یک قدم جلو ببرم. از چنین ساختاری نمی‌توان انتظار داشت بجران‌های سختی مانند کرونا را داشت. سیل، زلزله، بیماری‌های تنفسی بعد از باران در اهواز، مصرف بالای آب در کشاورزی و فضای سبز همه از جنس سوالات علمی و اتفاقاً در نوع خود برای محققان علوم پایه بسیار جذاب هستند؛ ولی هر تلاشی برای تحقیق، به دلیل ندانستن ارزش و اهمیت پژوهش در سازمان مدیریت و دستگاه‌های دولتی و شهرداری‌ها به تولید مقالات بی‌کیفیت تقلیل پیدا کرده که فقط برای شمارش در جشنواره‌های هفته پژوهش کاربرد دارند. مگر می‌شود با گرانی که واحد آن در ۱۵ سال اخیر در دانشگاه تهران ۲۰۰ هزار تومان مانده است یا ۴۵۰ هزار تومان بوجه برای تز کارشناسی ارشد و یک‌میلیون و ۲۰۰ هزار تومان برای رساله دکترا کار پژوهشی کرد؟ مثل این است که کسی بگوید من با پنج میلیون تومان برای شما پژوی ۲۰۶ می‌سازم. شما خواهید گفت یا این خودرو دزدی است یا شما کلاهبرداری‌ر. در دانشگاهی که نه به پژوهش و پژوهشی و نه به دانشجوینان دکتراایش حقوقی می‌دهد و تازه آخر کار آنها را با مبالغ نجومی اضافه سنوات نقره‌داغ می‌کند، ساده‌انگارانه است که آن پژوهش‌داری اعتبار علمی باشد. البته کم نیستند همکاران و دانشجوینانی که با تحمل این‌همه سختی با اثار و گاهی همکاری‌های خارجی پژوهش‌های خوبی انجام می‌دهند؛ ولی چند درصد از مدیران کشور سواد استفاده از این پژوهش‌ها را دارند؟ در بهترین حالت دلمان خوش است که مقالات خوب‌مان را خارجی‌ها ارجاع می‌دهند و گاهی برای سخنرانی یا پژوهش مشترک، از محققان ایرانی دعوت می‌کنند. با این نگاه به پژوهش در کشور انتظار اینکه بتوان کشور را در مقابل اتفاقاتی از جنس کرونا و سیل و بسیاری از رخدادهای غیرعادی طبیعی و غیرطبیعی محافظت کرد، بسیار کم است. ایران به جای آنکه به این تعداد پزشک و مهندس نیاز داشته باشد، به دانش علوم پایه، علوم انسانی و علوم اقتصادی و هم مهم‌تر به مدیرانی نیاز دارد که نیاز به دانش را بفهمند. متأسفانه در این سال‌ها دانشگاه‌ها با دادن مدرک دکترا –بهتر بگویم با حراج این مدرک– به خیل بی‌سوادان و به‌ویژه مدیران دولتی بزرگ‌ترین لطمه را هم به کشور و هم به خودشان زده‌اند. البته کسانی که دکترا کردند که هرگز طعم سخت پژوهش را نچشیده‌اند. چنین دکترانی در مسند تصمیم‌گیری هستند. آنها خود را متخصص می‌دانند و به حرف و نظر دیگران توجه نمی‌کنند. واقعیت آن است که اداره‌کردن کشور برای ره‌اشدن و وابستگی به یک نفر و مقابله به بحران‌هایی از جنس کرونا به دانشمندی نیست، توانمند و صادق نیاز دارد. دانشمند الزاماً حقوق زیاد نمی‌خواهد. دانشمند بیش از هر چیز به آرامش، توجه به حرف‌هایش، تأمین امکانات پژوهشی و دخالت‌نکردن کسی در ظاهر و افکارش نیاز دارد. کاش مسئولان دست‌کم این درس را از کرونا بیاموزند و با پذیرش خطاهای‌شان بعد از فروکش‌کردن بحران کرونا، با تغییر نگاه‌های تنگ‌نظرانه‌گزینشی، هر کسی را که ایرانی است و قلبش برای ایران ای تپد و توان حل یک مسئله را دارد، بدون توجه به ظاهرش و قوم و خویشش با این مشکلات کشور به کمک بگیرند.